

SÕNAD ÜKSI JA KAMBAKESI KOOS

VÕISTLUSTÖÖ
PÄÄSUKESE REISIPÄEVIK

Esitaja: Pärnu Liblika Tänav Lasteaed
Koostajad: Sirje Tarkpea
Terje Pill

Pärnu Liblika Tänav Lasteaed on alusharidust andnud 45 aastat. Lasteaias on 6 rühma, nendest 1 rühm mõeldud eesti keelest erineva emakeelega lastele. Läbi aegade on eesti emakeelega ja eesti keelest erineva emakeelega laste arv lasteaias varieerunud ning samuti on alati olnud vanemaid, kes soovivad anda lastele alusharidust eesti keeles, seetõttu on kõigis rühmades erineva kultuuritaustaga lapsi.

Viimasel kuuel aastal oleme MEIS-i poolt rahastatud projektide käigus loonud eesti keele õpetamise mänge, mis on koondatud kogumikeks ja jagatud erinevate ürituste käigus koostööpartneritele. Põhialuseks on eesti rahvalaulud, -riimid ja -leelotused, mis on sõnakordustega, meelde jäävad ning väikeste muudatustega kasutatavad erinevates tegevustes. Mängude koostamisel on arvesse võetud laste erinevat keeletaset ja õpetajate erinevaid eesmärke tegevuste läbiviimisel. Lähtuvalt lasteaiataustast valisime võistlusele “Sõnad üksi ja kambakesi koos” eesti keele õppetegevused, mis sobivad mängimiseks nii eesti kultuuritaustaga laste rühmades kui eesti keelest erineva emakeelega laste eesti keele tegevustes.

Mäng “Pääsukese reisipäevik” on mõeldud sügisel lindude rände tutvustamiseks ning kevadel lindude tagasi saabumisel. Tegevuse eesmärgid on võimalik muuta, kohandada erinevateks tegevusteks, üritusteks kogu lasteaiaga läbiviimiseks.

I TEGEVUS

Eesmärgid 6-7a laste rühmas:

Mina ja keskkond: oskab seostada ja kirjeldada muutusi looduses seoses aastaegade vaheldumisega
Keel ja kõne: laps oskab kasutada oma kõnes osastavat ja sisseütlevat käänat (putukaid, autosid, linde)

Matemaatika: laps oskab kasutada kohamõisteid kõrgel- madalal

Kunst: laps oskab kirjeldada sügisest loodust

Eesti keel ja kõne: laps oskab õpetaja eeskujul vastata dialoogis osastavas ja sisseütlevas käändes (putukaid, autosid, linde)

Vahendid: seinal suur maailmakaart; paberist lõigatud pääsuke; suures formaadis kartong, kuhu saab story-line meetodil pilte kinnitada; “ilma-karu”, kellele on ilmale vastavad riided; paberid, pliiatsid, käärid story-line pildi koostamiseks; võimalusel maailma kontuurkaart, kuhu saab märkida lindude lennuraja ja teatmikud erinevate maailma piirkondade taimestikust ja loomastikust. **Eesti keelest erineva emakeelega lastele lisaks:** piltkaardid sõnavara toetamiseks (putukad, maja, lind, lendav lind, kirjud lehed, võilill jne)

Tegevuse kirjeldus:

Alustatakse vestlust muutunud ilmastikust, milliseid muutusi on lapsed looduses märganud, milline ilm on hetkel akna taga, milline oli möödunud päeval, riietatakse “ilmakaru”. Millised on puud, lilled? Mida teevad linnud ja loomad hetkel looduses? Õpetaja juhivad laste tähelepanu pääsukesele, kes on asetatud kaardil Eesti kohale. Õpetaja teeb ettepaneku küsida pääsukeselt, mida tema praegu väljas teeb.

HÜVASTI, PÄÄSUKE!

eesti rahvalaulu „Sokuke” viisil

Kuhu lendad kuhu lendad pääsukene?

aarikasse, aafrikasse sõbrakene

Miks sa lendad, miks sa lendad pääsukene?

eestis sügis, eestis sügis sõbrakene

Kuidas lendad, kuidas lendad pääsukene?

ikka nii ikka nii sõbrakene *tiibade liikumise matkimine*

Mida sööd, mida sööd pääsukene?

putukaid, mutukaid sõbrakene *nokkimisliikutused käega või peaga*

Kuidas puhkad kuidas puhkad pääsukene?

ikka nii ikka nii sõbrakene *pea asetamine „tiivale”*

Millal tuled millal tuled pääsukene?

Kevadel, kevadel sõbrakene

Õpetaja juhib laste arutlust, miks linnud lahkuvad sügisel põhjamaadest, millised on nende lennutingimused, millised on lindude elutingimused lõunapoolsetes piirkondades. Laulule võib juurde mõelda küsimusi ja vastuseid, mida/keda linnud näevad lennu ajal, mida nad söövad teistes riikides, keda/mida kardavad. Edasi järgneb rühmatöö, mille eeltööna jagatakse, milline rühm joonistab ja lõikab erinevaid piirkondi iseloomustavaid objekte (linnamajad, kirjud lehtpuud, palmid jne). Seejärel paigutatakse tulemused kartongile story-line meetodil ning lapsed kirjeldavad oma tööd. Lõpetuseks lauldakse veelkord laulu, kus õpetaja on küsija ning lapsed vastavad. Eesti keelest erineva emakeelega laste laulu toetatab õpetaja näidates vajadusel piltkaarti.

II TEGEVUS

Eesmärgid 6-7a laste rühmas:

Mina ja keskkond: laps oskab nimetada soojamaa loomi

Keel ja kõne: laps oskab kasutada mitmuse osastavat käännet

Matemaatika: laps oskab määratleda hulki erinevate tunnuste alusel

Kunst: laps oskab kujutada soojamaa loomi

Eesti keel ja kõne: laps nimetab eesti keeles loomi ainsuse osastavas käändes

Vahendid: erinevad loomamaskid, peakatted; pilt-dekoratsioonid erinevatest puudest ja soojamaa olustikest; “imekott” loomade piltidega (iga loom on kas üksikult või paaris vastavalt eesmärgile)

Lapsed jagatakse “imekoti”-piltidega paarideks, seejärel alustavad nad käitumist (häälitsemist) pildil oleva looma moodi. Ülesandeks on üksteise üles leidmine tegevuse, häälitsemise vm kokkuleppe järgi, seejärel võtavad paarilise leidnud lapsed peakatted või maski. Eesti keelest erineva emakeelega laste puhul saab laps pilt-kaardi ja alustab tegevust looma moodi ja liigub ruumis ringi, et leida sobiv mask või peakate. Paarilised lepivad kokku edaspidise liikumise- käitumise- häälitsemise viisi. Õpetaja või julge laps saab eeslauljaks, pääsukese kaardi leidnud vastajateks, ülejäänud lapsed etendavad enda looma stseeni kui pääsukesed neid mainivad. Lavastuslikult võivad lapsed- loomad vaikselt liikuda kogu laulu ajal, aktiivse rühma puhul võivad asendit muuta pääsukese-vastuse ajal, küsimuse ajaks muutuvad kivikujuks.

TERE, PÄÄSUKE

eesti rahvalaulu „Sokuke” viisil

Kus sa käisid, kus sa käisid, pääsukene?

aafrikas, aafrikas sõbrakene
Mis seal tegid, mis seal tegid, pääsukene?
suvi tasin, suvi tasin sõbrakene
Keda nägid, keda nägid, pääsukene?
elevant, elevant sõbrakene
Mis ta tegi, mis ta tegi, pääsukene?
ikka nii, ikka nii sõbrakene
Keda nägid, keda nägid, pääsukene?
krokodille, krokodille sõbrakene
Mis ta tegi, mis ta tegi, pääsukene?
ikka nii, ikka nii sõbrakene
Keda nägid, keda nägid pääsukene?
jõehobu, jõehobu sõbrakene
mis ta tegi, mis ta tegi, pääsukene?
ikka nii, ikka nii sõbrakene.

Laulu korratakse mitmeid kordi ja muudetakse pääsukese nähtud objekte (linnu, linde, loomi jne) nii palju, et kõikide laste etendatud loomad saavad nimetatud. Nimetatavad objektid muudab õpetaja vastavalt oma nädalaplaani eesmärkidele.